שם: _____ כיתה: _____ תאריך: _____

חינוך פיננסי · כיתה י' · צרכנות נבונה: שיעור ומושגים

צרכנות נבונה: מקרים מהחיים

קראו כל מקרה ופתרו. מותר להשתמש במחשבון. כל המוצרים, המותגים, האתרים והמחירים בדויים. היעזרו במילון המושגים.

1. מחיר ליחידה ו-"1+1". בסופר יש שלוש אפשרויות לשמפו מאותו סוג:

אפשרות	כמות	מחיר	מחיר ל-100 מ"ל
א. בקבוק	400 מ"ל	15.90 ₪	
ב. בקבוק גדול	750 מ"ל	27.90 ₪	
ג. מבצע "1+1" על בקבוק קטן	250 מ"ל + 250 מ"ל	12.90 ₪ לשניים	

א. השלימו בטבלה את המחיר ל-100 מ"ל בכל אפשרות (עגלו לאגורה).

ב. איזו אפשרות הזולה ביותר ליחידה?

_____

ג. תנו שתי סיבות שבגללן "1+1" לא תמיד משתלם, גם כשהמחיר ליחידה נמוך.

_____

_____

2. מבצע מטעה? באתר "גאדג'טופ" (בדוי) כתוב: "רמקול נייד: מחיר לפני 399 ₪, עכשיו 50% הנחה!". נועה בדקה במחשבון השוואת מחירים, ומצאה שבחודש שעבר הרמקול נמכר באותו אתר ב-229 ₪.

א. מה המחיר אחרי ההנחה?

_____

ב. בכמה שקלים ובכמה אחוזים המחיר נמוך מהמחיר של החודש שעבר? (עגלו לעשירית האחוז)

_____

ג. איזו הטיה צרכנית מנצל המחיר "לפני"? הסבירו.

_____

_____

ד. לפי סעיף 2 בחוק הגנת הצרכן, למה מחיר "לפני" שלא נדרש באמת עלול להיות אסור?

_____

_____

3. תשלומים. אוזניות עולות 1,200 ₪ בתשלום אחד. בחנות מציעים: "רק 108 ₪ לחודש, 12 תשלומים". הצעה אחרת: "3 תשלומים של 400 ₪ ללא ריבית".

א. כמה משלמים בסך הכול ב-12 התשלומים?

_____

ב. כמה שקלים התוספת, ואיזה אחוז היא מהמחיר במזומן?

ג. האם ההצעה של 3 התשלומים באמת "ללא ריבית"? הראו חישוב.

ד. מה כדאי לשאול את המוכר לפני שבוחרים תשלומים?

---

4. עלות כוללת עם משלוח. עידו רוצה נעלי ספורט. שלוש הצעות לאותו דגם:

איפה	מחיר המוצר	משלוח / נסיעה	עלות כוללת
אתר א	260 ₪	35 ₪	
אתר ב	279 ₪	חינם בקנייה מעל 250 ₪	
חנות ג	289 ₪	נסיעה: 6 ₪ לכל כיוון, הלוך וחזור	

א. השלימו את העלות הכוללת בכל הצעה.

ב. איפה הכי זול? בכמה זה זול מההצעה היקרה ביותר?

ג. ציינו יתרון אחד של הקנייה בחנות, שאינו המחיר.

---

5. ביטול עסקה ברשת. בכל מקרה: האם יש זכות לבטל לפי החוק? אם כן, כמה כסף יחזור? (בכל המקרים מסמך הפרטים הגיע יחד עם המוצר.)

א. מעיל ב-450 ₪ הגיע ב-3.11, תקין ולא התאים. ההודעה על הביטול נשלחה ב-12.11.

ב. טלפון ב-3,000 ₪ הגיע תקין. אחרי 5 ימים החליטו לבטל.

ג. אוזניות ב-1,600 ₪ הגיעו שבורות. ביקשו לבטל ביום שהגיעו.

ד. חולצה ב-90 ₪ עם הדפס של השם והתמונה שבחר הקונה.

ה. אותו מעיל כמו בסעיף א, אבל ההודעה על הביטול נשלחה 20 ימים אחרי שהגיע.

---

6. משפיענים. בסרטון של משפיענית עם 200 אלף עוקבים כתוב: "המברשת הזאת שינתה לי את החיים!!! קוד הנחה NOA10 בלינק בביו". אין בסרטון שום סימון שזו פרסומת.

א. מצאו שני סימנים שמרמזים שזו פרסומת.

ב. לפי סעיף 7 בחוק הגנת הצרכן, מה הבעיה בסרטון כזה בלי סימון?

ג. כתבו שתי שאלות שכדאי לשאול לפני שקונים מוצר בעקבות סרטון כזה.

7. הטיות צרכניות. התאימו לכל משפט מאתר קניות את ההטיה: עיגון · לחץ זמן · מחסור מדומה · "כולם קונים" · השפעת "חינם".

א. "נשארו רק 2 במלאי!" **הטיה: _____**

ב. "המבצע נגמר בעוד 09:59 דקות" **הטיה: _____**

ג. "1,000 אנשים קנו את זה היום" **הטיה: _____**

ד. "משלוח חינם בקנייה מעל 200 ₪" (והסל שלכם 170 ₪) **הטיה: _____**

ה. "מחיר מחירון: 899 ₪. אצלנו: 499 ₪" **הטיה: _____**

8. יד שנייה. אופניים חדשים עולים 1,450 ₪. באתר מודעות מוכר אדם פרטי אופניים משומשים מאותו דגם ב-600 ₪.

א. כמה חוסכים, ובכמה אחוזים מהמחיר של אופניים חדשים? (עגלו לעשירית האחוז)

ב. כתבו שלושה דברים שבודקים לפני שמשלמים.

ג. מה ההבדל בהגנות של החוק בין קנייה מחנות לבין קנייה מאדם פרטי?

9. רשימת הבדיקה שלי. כתבו 5 שאלות שתשאלו את עצמכם לפני כל קנייה שאינה קטנה.

מילון מושגים: צרכנות נבונה

צרכנות נבונה	קנייה מתוך שיקול דעת: יודעים מה צריך, משווים, בודקים את העלות הכוללת ומכירים את הזכויות.
השוואת מחירים	בדיקה של כמה הצעות לאותו מוצר או למוצרים דומים, בחנויות ובאתרים שונים, לפני שמחליטים.
מחיר ליחידת מידה	המחיר ל-100 גרם, לליטר או ליחידה אחת. מחשבים: מחיר האריזה חלקי הכמות. כך משווים בין אריזות בגדלים שונים.
המחיר הכולל	כל מה שמשלמים בעד המוצר, כולל מע"מ ותשלומי חובה. לפי החוק זה המחיר שצריך להופיע על המוצר.
מבצע (מכירה מיוחדת)	מכירה במחיר מוזל לזמן מוגבל, כמו מכירת סוף עונה או מכירה לרגל אירוע. מבצע אמיתי מוזל ביחס למחיר שנדרש בפועל לפני כן.
"1+1" ו"2 ב-..."	מבצע שבו קונים כמות. משתלם רק אם המחיר ליחידה באמת נמוך יותר, ואם באמת צריך את הכמות לפני שהמוצר מתקלקל.
פרסום ושיווק	כל הדרכים שבהן עסק מנסה לגרום לנו לקנות: מודעות, שלטים, סרטונים, מבצעים, עיצוב האריזה וסידור המדף.
פרסומת סמויה	פרסומת שנראית כמו תוכן רגיל (כתבה, סרטון, המלצה) בלי שכתוב בבירור שזו פרסומת. החוק רואה בה פרסומת מטעה.
שיווק משפיענים	עסק משלם או נותן מתנות לאדם עם הרבה עוקבים ברשת, כדי שימליץ על המוצר. המלצה כזו היא פרסומת.
הטיות צרכניות	טעויות חשיבה שגורמות לנו לקנות יותר או ביוקר: עיגון (משווים למחיר "לפני" מנופח), לחץ זמן, מחסור מדומה ("נשארו 2"), "כולם קונים".
רכישה אימפולסיבית	קנייה ברגע, מתוך רגש או לחץ, בלי תכנון ובלי השוואה. עצה פשוטה: לחכות יום לפני קנייה שלא תוכננה.
מדיניות החזרת מוצרים	הכללים שהחנות קובעת להחזרה או להחלפה. היא לא יכולה לגרוע מהזכויות שנותן החוק.
ביטול עסקה	זכות שנותן החוק לבטל קנייה בתנאים מסוימים. בקנייה מרחוק: בתוך 14 ימים מקבלת המוצר או מסמך הפרטים, לפי המאוחר, למעט חריגים.
דמי ביטול	סכום שהעסק רשאי לגבות כשמבטלים קנייה מרחוק בלי פגם: עד 5% מהמחיר או 100 ₪, הנמוך מביניהם. כשהמוצר פגום או לא סופק בזמן, אסור לגבות.
עסקה ברשת (עסקת מכר מרחוק)	קנייה בלי שהקונה והמוכר נפגשים: באתר, באפליקציה, בטלפון או בדואר.
חוק הגנת הצרכן	חוק משנת 1981 שמגן על צרכנים מול עוסקים (עסקים): אוסר הטעיה, מחייב להציג מחיר, ונותן זכות ביטול בעסקאות מסוימות.
אחריות	התחייבות של היצרן, היבואן או המוכר לתקן או להחליף מוצר שהתקלקל בתקופה מסוימת. בודקים מה כתוב בתעודת האחריות.
תשלומים וריבית בתשלומים	"תשלומים ללא ריבית": סך התשלומים שווה למחיר במזומן. "תשלומים בקרדיט" או "באשראי": יש תוספת, וסך התשלומים גבוה מהמחיר במזומן.
קנייה מיד שנייה	קנייה של מוצר משומש, בזול יותר. כשקונים מאדם פרטי ולא מעסק, ההגנות של חוק הגנת הצרכן לרוב לא חלות, ולכן בודקים את המוצר היטב לפני תשלום.
דמי משלוח ועלות כוללת	דמי משלוח הם חלק מהמחיר. משווים לפי העלות הכוללת: מחיר המוצר ועוד משלוח, עמלות ותוספת על תשלומים.